

पूर्व पदाधिकारीलाई सुविधा प्रदान गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : मुलुकको उच्च तहमा बहाल रही निवृत्त पदाधिकारीहरुको मर्यादा तथा सम्मान कायम राख्नको लागि त्यस्ता पदाधिकारीलाई सुविधा प्रदान गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिमको व्यवस्थापिका-संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम “पूर्व पदाधिकारीको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७३” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा “पूर्व पदाधिकारी” भन्नाले राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री / मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्ष, प्रधान न्यायाधीश, प्रतिनिधि सभा वा व्यवस्थापिका-संसदको सभामुख, राष्ट्रिय सभा वा संविधान सभाको अध्यक्ष भई निवृत्त भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

३. **मासिक वृत्ति :** नेपाल सरकारले प्रत्येक महिना पूर्व राष्ट्रपतिलाई पचास हजार रुपैया र पूर्व उपराष्ट्रपतिलाई चालीस हजार रुपैया मासिक वृत्ति उपलब्ध गराउनेछ ।

४. **आवास सुविधा :** (१) नेपाल सरकारले काठमाडौं उपत्यकामा आफ्नो वा आफ्नो एकाघरको परिवारको नाममा घर नहुने पूर्व राष्ट्रपतिलाई मासिक दुईलाख रुपैया र अन्य पूर्व पदाधिकारीलाई मासिक पचहत्तर हजार रुपैया घर भाडा वापत उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) काठमाडौं उपत्यकामा घर हुने पूर्व पदाधिकारीलाई उपदफा (१) मा लेखिएको रकमको आधा रकम घर मर्मत वापत उपलब्ध गराइनेछ ।

५. **सवारी साधन तथा इन्धन सुविधा :** (१) नेपाल सरकारले पूर्व पदाधिकारीलाई एउटा सवारी साधन उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आफ्नै सवारी साधन प्रयोग गर्ने पूर्व पदाधिकारीलाई सवारी साधन मर्मत वापत मासिक पच्चीस हजार रुपैया प्रदान गरिनेछ ।

(३) नेपाल सरकारले उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको सवारी साधनको लागि पूर्व राष्ट्रपतिलाई मन्त्री सरह र अन्य पूर्व पदाधिकारीलाई राज्यमन्त्री सरह इन्धन उपलब्ध गराउनेछ ।

६. निजी सचिवालय र कर्मचारीको व्यवस्था : (१) पूर्व पदाधिकारीले निजी सचिवालयको लागि देहाय बमोजिमका कर्मचारीहरु भर्ना गर्न सक्नेछन् :-

- (क) पूर्व राष्ट्रपतिले उपसचिव स्तरको एक जना, सवारी चालक एक जना र कार्यालय सहयोगी एक जनासमेत गरी जम्मा तीन जना कर्मचारी ।
- (ख) पूर्व राष्ट्रपति बाहेक अन्य पूर्व पदाधिकारीले शाखा अधिकृत एक जना र सवारी चालक एक जना ।

(२) पूर्व पदाधिकारीले उपदफा (१) बमोजिम कर्मचारी भर्ना गर्दा दिएको नियुक्तिपत्र सहितको जानकारी दफा ७ बमोजिमको निकायलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको नियुक्तिपत्रको आधारमा नेपाल सरकारले त्यस्ता कर्मचारीको पारिश्रमिक वापत सम्बन्धित पदको शुरु तलबस्केल बराबरको रकम उपलब्ध गराउनेछ ।

७. सुविधा उपलब्ध गराउने निकाय : नेपाल सरकारले पूर्व पदाधिकारीलाई यस ऐन बमोजिमको सुविधा देहायका निकाय मार्फत उपलब्ध गराउनेछ :-

- (क) पूर्व राष्ट्रपतिको लागि राष्ट्रपतिको कार्यालय,
- (ख) पूर्व उपराष्ट्रपतिको लागि उपराष्ट्रपतिको कार्यालय,
- (ग) पूर्व प्रधानमन्त्री /मन्त्रिपरिषद्का पूर्व अध्यक्षका लागि गृह मन्त्रालय,
- (घ) पूर्व प्रधान न्यायाधीशको लागि सर्वोच्च अदालत,
- (ङ) प्रतिनिधि सभा वा व्यवस्थापिका-संसदको पूर्व सभामुख तथा राष्ट्रिय सभा वा संविधान सभाको पूर्व अध्यक्षको लागि व्यवस्थापिका-संसद सचिवालय ।

८. सुविधा प्राप्त नहुने : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पूर्व पदाधिकारीले देहायको अवस्थामा सुरक्षा बाहेकको यस ऐन बमोजिमको अन्य सुविधा पाउने छैन :-

- (क) सरकारी कोषबाट पारिश्रमिक पाउने गरी निर्वाचित, मनोनीत वा नियुक्त भई सार्वजनिक पदमा बहाल रहेसम्म,
- (ख) महाअभियोगको प्रस्ताव पारित भई पदबाट मुक्त भएकोमा,
- (ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहरिएकोमा ।

(२) पूर्व पदाधिकारी प्रचलित कानून बमोजिम निवृत्तभरण प्राप्त गर्ने भए दोहोरो नपर्ने गरी यस ऐन बमोजिमको सुविधा दिइनेछ ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (क) र उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै पूर्व पदाधिकारीले पाइरहेको सुविधा यस ऐन बमोजिमको सुविधा भन्दा कम भएमा नपुग सुविधा थप गरी दिइनेछ ।

९. नेपाल सरकारले सुविधा थप गर्न सक्ने : नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी पूर्व पदाधिकारीको सुविधा थप गर्न सक्नेछ ।

१०. सुरक्षा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी विशेष व्यवस्था : (१) नेपाल सरकारले पूर्व पदाधिकारीको सुरक्षा खतराको मुल्याङ्कन गरी आवश्यक सुरक्षा उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) नेपाल सरकारले कुनै व्यक्तिको पदीय वा सार्वजनिक हैसियतको कारण सुरक्षा उपलब्ध गराउन आवश्यक देखिएमा निजको सुरक्षा खतराको मुल्याङ्कन गरी आवश्यक सुरक्षा उपलब्ध गराउनेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम पूर्व पदाधिकारी तथा कुनै व्यक्तिलाई सुरक्षा उपलब्ध गराउने आधार, सुरक्षाको प्रकृति, सुरक्षाकर्मीको सङ्ख्या तथा सुरक्षा सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाहरु सम्बन्धमा नेपाल सरकारले मापदण्ड बनाउनेछ ।

११. सुरक्षा र सुविधाको दुरुपयोग गर्न नहुने : कसैले पनि यस ऐन बमोजिम प्राप्त सुरक्षा र सुविधाको दुरुपयोग गर्न वा गराउन हुदैन ।